

Leto 1903.

Državni zakonik

za

kraljevine in dežele, zastopane v državnem zboru.

Kos LXIII. — Izdan in razposlan dne 27. junija 1903.

Vsebina: (Št. 133 in 134.) 133. Zakon o pregledu pridobitnih in gospodarskih zadrug ter drugih društev. — 134. Ukaz, s katerim se izdajajo izvršitveni predpisi k zakonu o pregledu pridobitnih in gospodarskih zadrug ter drugih društev.

133.

Zakon z dne 10. junija 1903. l. o pregledu pridobitnih in gospodarskih zadrug ter drugih društev.

S pritrditvijo obeh zbornic državnega zbora ukazujem tako:

§. 1.

Na podstavi zakona z dne 9. aprila 1873. l. (drž. zak. št. 70) registrovane pridobitne in gospodarske zadruge, in pa poprej ustanovljena društva v §. 1 navedenega zakona oznamenjene vrste so dolžna svoje uredbe in svoje poslovanje v vseh strokah svoje uprave najmanj vsako drugo leto preskusiti dati stvari večjemu pregledniku (revizorju), ki ne pripada zadrugi, oziroma društvu.

Ta dolžnost velja, enako ali je družabništvo pri zadrugi po zadružni pogodbi (ustavu) omejeno na fizične osebe ali pa se razteza tudi na združbe, trgovinske družbe, zadruge ali druge osebne zveze.

O pregledu je seособno tudi pozvedeti in v preglednem poročilu poodčititi, ali se vse vrši po zakonitih in ustavnih določilih.

Predpisi tega zakona veljajo tudi za primer likvidacije ves čas, ko traja.

§. 2.

Zahtevam tega zakona ustrezajoča zaveza se mora pripoznati za upravičeno, za nji pripadajoče zadruge in taka društva postaviti preglednika. Pripozna jo, če se zavezno ozemlje razteza čez več dežel, ministrstvo notranjih stvari, drugače pa politično deželno oblastvo.

Zadrugam in društvom, ki ne pripadajo kaki za pregledovanje pooblaščenim zavezam, postavlja preglednika, in to zadrugam trgovinsko sodišče, društvom politično deželno oblastvo, v kojega okolišju imajo svoj sedež.

§. 3.

Zaveza mora biti ustanovljena na podstavi zakona o društvenem pravu z dne 15. novembra 1867. l. (drž. zak. št. 134), ali na podstavi zakona z dne 9. aprila 1873. l. (drž. zak. št. 70) in za namen imeti pregled nji pripadajočih zadrug in društev.

Na podstavi zadnjic omenjenega zakona ustanovljena zaveza utegne poleg tega za namen imeti skupno brambo koristi zaveznih zadrug in zaveznih društev in vzdrževanje njihovih opravičnih odnošajev med seboj ter med njimi in zavezo. Drugih namenov ne sme imeti.

Zaveza mora obsezati tako število zadrug ali društev, da ji bode zagotovljeno uspešno delovanje.

Tej zahtevi je ustrezno, če zaveza obseza najmanj 50 zadrug (društev) ali vse zadruge (vsa društva) kake dežele ali pa vsaj vse v deželi ustanovljene zadruge (društva) z enakimi gospodarstvenimi nalogami in z enakim opravnim jezikom.

Iz zaveznega ustava mora biti razvidno, da je zaveza zmožna zadoščati pregledni dolžnosti; sobesno ima zavezni ustav dolžnost ustanoviti zavezno ozemlje ter obsežati določila o postavljanju preglednika, in pa o kakovosti in razsežaju pregledov.

§. 4.

Zavezno načelstvo ima dolžnost po §. 2, odstavku 2 določenim oblastvom imenovati zavezi pripadajoče zadruge (društva) z dokazom priznane mu pregledne oblasti, čim se je pripoznala, in nemudoma naznaniti kake nastajajoče spremembe.

§. 5.

Pravica postaviti preglednika se more odtegniti zavezi:

1. Če zaveza svoje delovanje razteza na druge, ne v ustavu oznamenje stvari;

2. če zaveza ne zadošča naloženi ji dolžnosti pregledovanja;

3. če se je število zavezi pripadajočih zadrug ali društev zmanjšalo tako, da se od nje nikakor ni nadejati uspešnega delovanja.

Pravico odtegne, poslušavši zavezno načelstvo, po §. 2, odstavku 1 pristojno oblastvo. Da se je odtegnila pravica, to je uradoma priznati v pravitsem paragrafu, odstavku 2 oznamenjem oblastvom.

§. 6.

Preglednik, ki se izkaže kakor gre, ima na podstavi §. 1 pravico, kolikor to zahteva namen njegove postave, stopiti v opravilne in obratne prostore, vpogledati v knjige in liste, od organov in nakojemnikov zadruge (društva) zahtevati povedbe in pojasnila ter preiskati zalogo blagajnice kakor tudi zaloge efektov, dolžnih listin in blaga.

Zahtevane povedbe in pojasnila naj oni, od katerih se terjajo, dadó brez pomude natanko in resnično.

Ako je kak nadzorni svét, treba ga je privzeti k pregledu.

§. 7.

Preglednik naj pregledno poročilo podá združnemu (društvenemu) načelstvu ter izvršeni pregled nemudoma naznani s §. 2, odstavkom 2 določenemu oblastvu.

Ako je preglednika postavila kaka zaveza, poroča se potom zaveznega načelstva, katero naj preskusi poročilo ter podatek svoje preskušnje priloži poročilu.

Kako sestavljati pregledna poročila, o tem se utegnejo izdati splošna navodila ukazoma.

§. 8.

Zadružno (društveno) načelstvo naj takoj, ko je prejelo pregledno poročilo, ako je kak nadzorni svét, v skupni seji z njim, sklepa o poročilu in pregledno poročilo o sklicu prvega prihodnjega velikega zbora napové za predmet sklepanja.

V velikem zboru je poročilo preglednikovo s kakimi opomnjami, ki jih je pridalo zavezno načelstvo, prebrati z vso njegovo vsebino. Pri tem naj nadzorni svét in, če ni nadzornega sveta, načelstvo izreče svoje mnenje o podatku pregleda.

§. 9.

Ako se o pregledu pokaže, da se ni ravnalo vse po zakonitih ali ustavnih določenih, in ako se v roku, ki ga on primerno določi, ne izkaže pregledniku, da so se odpravili ugotovljeni nedostatki, naj preglednik, ako ga je postavila kaka zaveza, potom zaveznega načelstva, drugače pa naravnost prepis svojega preglednega poročila s kakimi potrebnimi pojasnili predloži s §. 2, odstavkom 2 določenemu oblastvu.

§. 10.

Pregledniku, v kolikor, če ga je postavila kaka zaveza, vprašanje njegove odškodbe ni urejeno drugače, gre pravica do povračila gotovih potroškov in do plačila za njegove storitve po meri potrebne zamude časa.

Ako ni porazuma, naj pregledne stroške ustanovi s §. 2, odstavkom 2 določeno oblastvo ter v plačilo naloži zadruzi (društvu).

§. 11.

Ako se ni ravnalo po predpisih, obseženih v §§. 6 in 8, naj to s §. 2, odstavkom 2 določena oblastva kaznujejo z nerednostnimi kaznimi od 20 K do 200 K.

Te nerednostne kazni gredó v siromaški zalog tistega kraja, kjer ima zadruza (društvo) svoj sedež.

§. 12.

Preglednik je dolžan v tajnosti hraniti opravilne in obratne razmere, za katere je zvedel o pregledu.

Samo v kolikor so té razmere predmet očitanja preglednikovega, se sme o njih razpravljati v preglednem poročilu.

§. 13.

Vsa na podstavi tega zakona sestavljena pregledna poročila, vloge in naznanila z njih prilogam vred so pristojbin in kolkov prosta.

§. 14.

Pridobitne in gospodarske zadruge, ki so prejele podpore ali posojila iz deželnih sredstev ali iz kake posojevalne blagajnice, katera je na podstavi deželnega zakonarstva pod nadzorom deželnega odbora, ali iz kake druge temu nadzoru podrejene imovine, dalje pridobitne in gospodarske zadruge, katere se po svojem ustavu podvržejo pregledu po deželnem odboru, podstojé pregledu deželnega odbora, ako in dokler si on svoji to pravico.

Na te pridobitne in gospodarske zadruge se ne uporabljajo določila o postavi sodnega preglednika (§. 2, odstavek 2), o naznanilu trgovinskemu sodišču, da se je opravil pregled (§. 7, odstavek 1), slednjič o sodni ustanovitvi in izterjanju preglednih stroškov (§. 10).

V ostalem veljajo določila pričujočega zakona zmisloma tudi gledé pregledov, ki jih opravijo poslanci deželnega odbora, s to premembo, da naj po deželnem odboru postavljeni preglednik svoje poročilo podá po deželnem odboru.

Da uveljavi to oprostitev, naj deželni odbor pristojnemu trgovinskemu sodišču v enem mesecu po tem, ko je zadobil moč ta zakon, imenuje njegovemu pregledu podrejene pridobitne in gospodarske zadruge.

Kake nastale premembe je nemudoma naznaniti trgovinskemu sodišču.

§. 15.

Izvršiti ta zakon je naročeno Mojemu pravosodnemu ministru, Mojemu trgovinskemu ministru in Mojemu ministru za notranje stvari.

Na Dunaju, dne 10. junija 1903. l.

Franc Jožef s. r.

Koerber s. r.

Call s. r.

134.

Ukaz pravosodnega ministrstva in ministrstva notranjih stvari v porazumu s trgovinskim ministrom z dne 24. junija 1903. l.,

s katerim se izdajajo izvršitveni predpisi k zakonu o pregledu pridobitnih in gospodarskih zadrug ter drugih društev.

Na podstavi §. 15 zakona z dne 10. junija 1903. l. (drž. zak. št. 133) se ukazuje:

I. Prigledni spisek.

§. 1.

V namen nadziranja obdobjnega pregleda naj sodišča prve stopnje pišejo o vseh v njihovem združnem registru vpisanih pridobitnih in gospodarskih zadrugah razpregleden spisek po obrazcu /1.

V ta spisek je vpisati firme pri sodišču registrovanih zadrug in poočiti je, katere zadruge pripadajo kaki zavezi, kateri je oblastvo priznalo pravico, za nji pripadajoče zadruge in društva postaviti preglednika, in za katere zadruge si je deželni odbor osvojil pregled.

Vse premembe, ki se podadó z uvedbo ali ustavo zaveznega ali deželoobornega pregleda, je prav tako kakor ustanovitev novih zadrug in odpadka zadrug (vsled odprtega konkurza, končane likvidacije) nemudoma vpisati v spisku.

V spisek je v navadnih službenih urah vsakomur, če zahteva, dovoliti vpogled.

§. 2.

Enak spisek naj piše vsako politično deželno oblastvo o tistih društvih svojega okoliša, katera imajo v §. 1 zakona z dne 9. aprila 1873. l. (drž. zak. št. 70) oznamenjene namene, pa so bila že pred veljavnostjo tega zakona ustanovljena in ne vpisana v združni register.

§. 3.

Pripada-li posamezna zadruga (društvo) kaki za opravo pregleda pooblaščenim zavezi ali pa pregleduje deželni odbor, je na podstavi naznanila zaveznega

načelstva (§. 4 zakona z dne 10. junija 1903. l. (drž. zak. št. 133) in deželnega odbora (§. 14, odstavek 4 in 5 istega zakona) vpisati v spisek. Isto velja o premembah, ki nastanejo v tem.

Razen tega naj sodišča, da se olajša prva naprava spiska, takoj potem, ko zadobi moč zakon z dne 10. junija 1903. l. (drž. zak. št. 133), v združnem registru vpisanim zadrugam, in prav tako politična deželna oblastva v svojem okolišu bivajočim društvom velé, da naj v štirih tednih naznanijo, kako se bode pregledovalo pri njih.

§. 4.

Pri zadrugah (društvih), ki se podvržejo zaveznemu pregledu, kakor tudi pri tistih, katerim sodišče ali politično deželno oblastvo postavlja preglednika, je razen tega v spisek vpisati vsakočasni pregled s povedbo časa, v katerem ga je opravil preglednik.

Vpisuje naj se to uradoma, brž ko dojde preglednikovo naznanilo o dovršenem pregledu (§. 7, odstavek 1 zakona z dne 10. junija 1903. l. [drž. zak. št. 133]). To naznanilo je opraviti najpozneje 14 dni po završenih preglednih delih.

§. 5.

Ako gledé zadruge (društva), ki pripada kaki za opravo pregleda pooblaščenim zavezi, naznanilo o izvedbi pregleda ne dojde v drugem letu po začetku veljavnosti zakona z dne 10. junija 1903. l. (drž. zak. št. 133), ali v bodočnosti po opravi poslednjega pregleda, je to nemudoma po tem, kakor je stvar, priznati kakemu v §. 2, odstavku 1 zakona z dne 10. junija 1903. l. (drž. zak. št. 133) označenemu oblastvu.

To oblastvo naj zavezi določi primeren rok za opravo pregleda in ta rok na znanje dá sodišču ali političnemu oblastvu. Le-ti naj potem, ko bi tudi dodatni rok minil brezuspešno, nemudoma po njegovem preteku to priobčita po §. 2, odstavku 1 zakona z dne 10. junija 1903. l. (drž. zak. št. 133) pristojnemu oblastvu, da bode moči razsoditi o odtegnjenju pravice postaviti preglednika (§. 5 omejenega zakona).

§. 6.

V isti namen naj sodišče ali politično deželno oblastvo dá na znanje v §. 2, odstavku 1 zakona z dne 10. junija 1903. l. (drž. zak. št. 133) oznamenje-

nemu pristojnemu oblastvu, če naznanila o izstopu zadrug (društev) iz kake v opravo pregleda pooblaščené zaveze kažejo, da je mogoče, da zaveza ne bode mogla več delovati uspešno.

§. 7.

V §§. 5 in 6 predpisanih naznanil političnemu deželnemu oblastvu naj ne bode, ako je politično deželno oblastvo v posameznem primeru pristojno tako za nadziranje izvedbe pregleda, kakor tudi za razsodbo o odtegnjenju pravice postaviti preglednika.

II. Preglednika postavlja sodišče ali politično deželno oblastvo.

§. 8.

Sodišče prve stopnje (§. 1 tega ukaza) ali politično deželno oblastvo (§. 2 tega ukaza) postavi preglednika praviloma samo, ako zaprosi posamezna zadruga (društvo). Uradoma so ta oblastva dolžna zadrugam (društvom), ki niso po preglednem spisku podvržena ne zaveznemu pregledu ne pregledu po deželnem odboru, preglednika postaviti samo tedaj, kadar se ni postava preglednika predlagala najpozneje šest mesecev pred pretekom dvoletnega roka (§. 4, odstavek 1 tega ukaza).

§. 9.

Sodne in pa tiste preglednike, ki naj jih postavi politično deželno oblastvo, je posneti iz imenika, ki ga za vsak okoliš višjega deželnega sodišča napravi in hrani višje deželno sodišče. Imenik in pa kake premembe v njem je priobčiti sodiščem prve stopnje in političnim deželnim oblastvom v okolišu višjega deželnega sodišča.

V imeniku je razen bivališča preglednikovega povedati morebitno posebno usposobljenost njegovo za pregled nekih vrst zadrug in — kjer je treba — njegovo znanje jezikov.

§. 10.

V imenik je vzprejeti preglednike v okolišu višjega deželnega sodišča delujočih preglednih zavez in s pritrditvijo deželnega odbora tudi pregledne organe deželnega odbora tistih dežel, čez katere se razteza okoliš višjega deželnega sodišča.

Po potrebi se lahko v imenik vzprejmó tudi druge stvari večše osebe. Ali in v katerem razsežaju naj bode to, o tem naj razsodi višje deželno sodišče po številu in kakovosti v njegovem okolišu bivajočih zadrug (društev), katerim preglednika postavlja sodišče ali pa politično deželno oblastvo, po številu zaveznih in deželnoodbornih preglednikov ter njih opravljenem bremenu in stojališču, po potrebnih posebnih znanosti v kaki stroki združnega bistva, in pa po potrebni jezikovni usposobljenosti.

Na posameznega preglednika naj ne spada ne preveliko število zadrug (društev), a tudi naj se mu ne daje prerediti prilika za pregledna dela. Njegova korenita strokovna usposobljenost mora biti brezdvomna in gledati je tudi na to, da se, kolikor moči, osebe iz vseh delov okoliša višjega deželnega sodišča vzprejmó v imenik, da se stroški pregleda, ko bi moral daleč popotovati preglednik, ne zvišajo nezaznamno.

§. 11.

Da se zavezni in deželnoodborni pregledniki vzprejmó v imenik, naj jih vsak čas takoj, ko so postavljeni, zavezno načelstvo ali deželni odbor (§. 10, odstavek 1 tega ukaza) imenom naznani višjemu deželnemu sodišču. Isto tako je naznani, da so oproščeni tega urada. Ali jih je vsled té oprostite izbrisati iz imenika, o tem naj višje deželno sodišče razsodi, kakor se mu vzvidi.

§. 12.

Ako naj se še druge stvari večše osebe vzprejmó v imenik (§. 9, odstavek 2 tega ukaza), je v okolišu višjega deželnega sodišča delujoče združne zaveze pozvati, da naj dadó nasvete. Pri tem jim je povedati, koliko oseb naj se predlaga; dalje se lahko tudi določijo kraji, kjer bi se sosebno utegnili opravljati pregledi.

Višjega deželnega sodišča pri izbiri preglednikov, katere je vzprejeti v imenik, ne vežejo ti predlogi.

§. 13.

V imenik se vzprejemajo v vseh primerih dotične osebe samo z njih privolitvijo.

Osebe, ki niso ne pregledniki kake zaveze, ne pregledni organi deželnega odbora, so dolžne o svoji prvi postavi za preglednika pred začetkom svojega poslovanja pri oblastvu, katero jim je naročilo

pregled, roko podavši obljubiti, da hočejo naročene jim preglede vestno opravljati in vse po zakonu naložene jim dolžnosti natanko izpolnjevati. Da je dal to obljubo, o tem je pregledniku vročiti uradno izpričevalo.

§. 14.

Postavlja preglednika za pregled kake posamezne zadruge (društva) se je ozirati na kakovost zadruge (društva), njen sedež in njen pravilni jezik.

Preden se postavi kak zavezni preglednik ali pregledni organ deželnega odbora, je poprašati zadrugo ali deželni odbor, ali more za ta čas biti brez tega preglednika.

Zadrugi in pregledniku je vročiti vsakemu en izdatek tega sklepa. Pregledniku vročeni izdatek mu je tudi za izkaz.

Ako bi bil postavljeni preglednik ud zadruge, katero pregledovati je poklican, ali ako bi bil s kakim udom načelstva tako blizu v rodu ali svaštvu, da bi se iz tega razloga lahko dvomilo o njegovi nepristranosti, je dolžan to nemudoma naznani postavljajočemu oblastvu, da imenuje drugega preglednika.

III. Pregledovanje.

§. 15.

Pridržujoč si napotila in navodila, katere se deželnim odborom, zavezam ali preglednika postaviti poklicanim oblastvom vzvidi dati pregledniku za pregled sploh ali za razne vrste zadrug (društev) ali za posamezne preglede, je preglednik o svojem pregledovanju, bodi si da ga je postavil deželni odbor, zaveza ali po §. 2, odstavku 2 zakona z dne 10. junija 1903. l. (drž. zak. št. 133) kako državno oblastvo, v obče ravnati se po naslednjih načelih.

§. 16.

Preglednik ima dolžnost uredbe in poslovanje zadruge (društva) v vseh delih uprave preskusiti. Predmet njegovemu prigledu ni samo računsko ravnanje, redno pisanje opravljenih knjig, pravočasno in dejstvom ustrezna sestava letnega računa i. e., temuč preglednik naj se tudi prepriča, ali zadruga v svoji napravi in vsem delovanju ustreza določilom združnega zakona ter namenom in smotrom združstva.

Dolžnost mu je torej ugotoviti, ali z ene strani organi zadruga (društva) ravnajo po zakonitih in ustavnih določilih, in ali z druge strani opravilno gospodarstvo zadruga (društva) porokuje za uspešno delovanje.

V teh mejah naj preglednik ne samo ugotovi najdene nedostatke in poroča o njih, temuč dolžnost mu je tudi o pregledu s poukom uplivati na opravitelje zadruga (društva), opozarjati jih na njihove dolžnosti in pa na opažene nedostatke in hibe, dajati jim svete, da se doseže namenu primerno ravnanje in, ako treba, razjasniti jim, kako bi bilo v okom priti pretečim nevarnostim.

Pri nedostatkih, ki se dadó odstraniti kar takó, naj preglednik sili na to, da se odstranijo takoj. V preglednem poročilu je povedati, v koliko so se v njem navedeni manjkatki odvrnili že neposrednje s tem, da je preglednik posegel vmes.

§. 17.

Vzemaje, da te okolnosti niso že za gotovo znane pregledniku, ima dolžnost z vpogledom v združne registre ali kako drugače pred opravilo pregleda pridobiti si znanje o ustavu, o opraviteljih zadruga itd. S tem se bo hkratu mogel prepričati o sestavu zadruga, njenem namenu in pa o tem, ali se je ustrezalo vsem predpisom o zglaševanju k združnemu registru.

Razen tega bode praviloma neobhodno potrebno, pred opravilo pregleda vpogledati v listine o prejšnjih pregledih in pri zadrugah (društvih), ki so pod pregledom zaveze ali deželnega odbora, v kake druge dotično zadruga zadevajoče listine deželnega odbora ali zaveze.

§. 18.

Pregled je opraviti na sedežu zadruga (društva). Če ne kaže boljše nasprotno, naj preglednik poprej pové zadrugi (društvu), ki se bo preskuševalo, da bode in kdaj bode pregled. Načelstvo je dolžno nemudoma to naznaniti nadzornemu svetu, če je kak postavljen, da se bode mogel udeleževati pregleda. To naznanilo je izkazati pregledniku.

Če se pregleduje brez poprejšnjega naznanila, naj preglednik še pred začetkom svojih del pozove načelstvo, naj obvesti nadzorni svet, in po opravljenih prvih uvodnih preglednih delih z nadaljevanjem

pregleda čaka dotlé, da pridejo udje nadzornega sveta ali da bi vsaj mogli priti.

Preglednik naj, ako zahtevajo, opraviteljem zadruga (društva) pokaže svojo izkazno ali postavno listino.

§. 19.

V kolikor to zahteva izvedba pregleda, ima preglednik pravico vstopiti v opravilne in obratne prostore, vpogledati v knjige in liste in preskusiti zalogo blagajnice in pa zaloge efektov, dolžnih listin in blaga. Od organov in narokojemnikov zadruga (društva) more zahtevati za korenit in popoln pregled potrebne povedbe in pojasnila, da dobi kolikor moči popolno in resnično podobo gospodarstva zadruga (društva) (§. 6, odstavek 1 zakona z dne 10. junija 1903. l. [drž. zak. št. 133]).

Ako bi se pregledniku pri njegovem delovanju delale kake zapreke, treba je najprej opozoriti na nerednostne kazni, s katerimi se v zakonu preti na tako ravnanje (§. 11 prav kar v misel vzetega zakona) in, ko bi bilo to brez uspeha, potem, kakor je stvar, to naznaniti sodišču prve stopnje ali političnemu deželnemu oblastvu.

§. 20.

Blagajnično zalogo je ugotoviti vpričo vsaj enega opravitelja zadruga (društva), ako moči, v navzočnosti organa, kateremu je naročeno voditi blagajnico.

Če je knjigovodstvo pomanjkljivo, ima preglednik pravico, po svojem mnenju pravšne vpise postaviti poleg najdenih. Té pa se ne smejo narediti nečitne, in razen tega je za te vpise preglednikove rabiti tinto drugačne barve, kakor je drugih vpisov, ter primerno poočititi, da so ti vpisi od preglednika.

Ako bi se pokazalo, da je to v kakem primeru potrebno, more preglednik, da popreskusi pravost posameznih računskih postavkov, poprašati upnike ali dolžnike zadruga (društva); pri tem pa je vedno ravnati z največjo opreznostjo in sosebno ogibati se vsega, kar bi moglo škodovati kreditu zadruga (društva).

Da ugotovi važne okolnosti, more preglednik vsak čas, ko pregleduje, storiti zapisnik, ki naj ga podpišejo navzočni opravitelji zadruga (društva).

IV. Obrazec vprašanj za preglede po preglednikih, katere je postavilo sodišče ali politično deželno oblastvo.

§. 21.

Spodaj podani obrazec vprašanj bodi vodilo za to, na katere točke naj se posebno pazi preglednik, katerega je postavilo kako državno oblastvo, pri vseh vrstah zadrug (društev) o svojem pregledovanju. Poleg tega mu bode pa tudi vso svojo pozornost vedno obračati tudi na tiste strani materialnega in formalnega opravnega gospodarstva, katere po kakovosti in vrsti dotične zadruge (društva) se posebno veljajo pri njih delovanju in sploh vsak čas v svojem prigledu ravnati se po posebnostih posameznega primera.

V. Poročevanje.

§. 22.

O podatku pregleda naj preglednik sestavi pregledno poročilo, v katerem je razložiti vse za presojo gospodarstva zadruge (društva) bistvene okolnosti, odgovoriti na vprašanje, ali se je ravnalo vse po zakonitih in ustavnih določilih, in navesti vse najdene nekoliko važne nedostatke (§. 16, odstavek 4 tega ukaza).

V poročilu je povedati čas začetka in konca pregleda.

Če je preglednika postavil deželni odbor ali zaveza, je pregledno poročilo predložiti deželnemu odboru ali zaveznemu načelstvu, drugače pa združenemu (društvenemu) načelstvu (§. 7 zakona z dne 10. junija 1903. l. [drž. zak. št. 133]).

Pregledniki, katere je postavilo kako sodno ali politično oblastvo, naj s svojim naznanilom o opravljenem pregledu predložé spisek za pregled zahtevanih stroškov ali pa, če se je o tem dosegel porazum s pregledano zadrugo (društvom), to priobčijo ter povedó znesek.

VI. Odstranjenje zapaženih nedostatkov.

§. 23.

Če je pregled pokazal, da se je grešilo zoper zakonita ali ustavna določila, naj preglednik zadruzi (društvu) določi primeren rok, v katerem je odpraviti nedostatke. Rok je določiti tako, da bode

zadruzi (društvu) po navadnem hodu opravil moči očitane nedostatke odstraniti v dovoljenem roku.

Ako se pregledniku ne dokaže, da so hibe opravljene pred pretekom roka, naj, če ga je postavil deželni odbor ali zaveza, potom deželnega odbora ali zaveznega načelstva, drugače pa naravnost prepis svojega preglednega poročila s kakimi morebiti potrebnimi pojasnili predloži trgovinskemu sodišču (§. 9 zakona z dne 10. junija 1903. l. [drž. zak. št. 133]).

§. 24.

Naznanila, da se ni ravnalo po zakonitih ali ustavnih določilih, ki se oddajajo po §. 9 zakona z dne 10. junija 1903. l. (drž. zak. št. 133), nalagajo pristojnemu sodišču ali političnemu deželnemu oblastvu dolžnost delati na to, da se bode ravnalo vse po zakonitih in ustavnih določilih.

Pri pridobitnih in gospodarskih zadrugah naj sodišče se posebno preudari, ali je povod uradno postopati po §§. 87 do 89 zakona z dne 9. aprila 1873. l. (drž. zak. št. 70).

VII. Pregledni stroški.

§. 25.

Ako preglednik zahteva, naj mu oblastvo ugotovi pregledne stroške (§. 10, odstavek 2 zakona z dne 10. junija 1903. l. [drž. zak. št. 133]), naj s pismeno vlogo naznani svoje razhodke v gotovini, zahtevano povračilo in za izmero povračila bistvene okolnosti. Stroški se ugotové poslušavši načelstvo pregledane zadruge (društva). Po pravni moči sklepa je pregledne stroške pobrati uradoma ter vročiti pregledniku.

Stroške pobira trgovinsko sodišče, ako zahteva preglednik, tudi tedaj, če zadruga odlaša poravnati s preglednikom dogovorjene pregledne stroške in če se z listino dokaže, da je dogovorjen določen znesek stroškov.

§. 26.

Oblastveno postavljeni pregledniki ne smejo, tudi če so se z zadrugo (društvom) porazumeli o preglednih stroških, pobirati jih sami. Pobira in pregledniku vročuje naj stroške oblastvo, katero je postavilo preglednika.

VIII. Tajnostna dolžnost preglednikova.

§. 27.

Vsak preglednik, brez razločka, kako je postavljen, je dolžan v tajnosti hraniti opravilne in obratne razmere, za katere je zvedel o svojem pregledu. V preglednem poročilu jih sme razpravljati samo v toliko, kolikor so predmet kake izpoticke (§. 12 zakona z dne 10. junija 1903. l. [drž. zak. št. 133]).

Poleg tega mora preglednik tudi v vseh drugih odnošajih proti osebam, katerim ni kakega naznanila

dolžan, molčati o podatkih pregleda in se sosebno zdržavati vseh namigljajev, ki bi mogli škodljivi biti kreditu zadruga (društva).

§. 28.

Ta ukaz zadobi moč hkratu z zakonom z dne 10. junija 1903. l. (drž. zak. št. 133).

Koerber s. r.

Call s. r.

/1

Pregledni spisek

a) za pridobitne in gospodarske zadruge.

b) za društva v zmislu §. 2 ukaza z dne 24. junija 1903. l.
(drž. zak. št. 134).

a) Firma in sedež zadruge	a) Registrovo označilo (zvezek in številka zadrúžnega registra)	Zadrugo (društvo) pregleduje			Čas pregleda	Opomnje**)
		b) Ime in sedež društva	b) Datum in število pismenega potrdila odobrenja pravil	deželni odbor *)		

Opomnji:

*) Odpade za društva.

***) V stolpcu za „opomnje“ je zlasti poočititi obvestila, ki nastanejo v zmislu §. 5 ukaza z dne 24. junija 1903. l. (drž. zak. št. 134) s povedbo datuma.

Vprašalne točke

za

pregled pridobitnih in gospodarskih zadrug in sorodnih društev.

I. Splošne razmere. Ustav.

1. Odklej obstoji društvo? Je-li društvo registrovana zadruga?
2. Je-li zadružna pogodba ustanovljena tako, kakor predpisuje zakon (§. 3 zadružnega zakona)? Ali so jo podpisali udje, ki so se udeležili ustanovitve?
3. Ali ima ustav v sebi določila, zahtevana v zadružnem zakonu (§. 5)?
4. Ali ustreza tudi v svojih ostalih določilih zakonu? Ali odstopa od določil zadružnega zakona samo v toliko, kolikor se pripušča v oznamenem zakonu (§. 11 zadr. zak.)?
5. Ali se hrani izvirni ustav z odlokom o registriranju vred?
6. Ali se ustav, opremljen s sodnim zabeležkom o registriranju, strinja z izvodi pravil, kolikor jih je (§. 35 zadr. zak.)?
7. Ali so se kake premembe pravil zgodile tako, kakor zahtevajo zakon in pravila in so se po predpisu pri trgovinskem sodišču zglasile za registriranje? Ali se hranijo registrovalni odloki?
8. Je-li zadruga osnovana z neomejenim ali z omejenim poroštvom? V poslednjem primeru do katerega zneska poroštvujejo zadružniki?
9. Koliki so opravljeni deleži? Kako se delajo opravljeni deleži? V primeru, če se more vplačevati obrokoma: Ali se vplačuje točno po obrokih?
10. Ali delovanje zadruge ne seza čez meje, potegnjene po zakonu in ustavu?

11. Koliko udov je imela zadruga koncem zadnjega pravnega leta? Razlogi za nerazmerno množenje ali manjšanje?

12. Je-li zadruga v likvidaciji? Ali so se opravila v tem stadiju predpisana zglasila? Ali se likvidacija odmotava po predpisih?

II. Udje.

1. Kako se sprejemajo novi udje? Ali se ravna natanko po določilih, ki jih ima ustav o tem?
2. Ali so pristopna izrecila spisana vsem zahtevam ustrezno? Ali so jih podpisali pristopniki (§. 3 zadr. zak.), je-li se hranijo skrbno?
3. So-li zadružniki po predpisu vpisani v register udov (§. 14 zadr. zak.)?
4. Je-li dana prilika vpogledati v register udov?
5. Je-li pridobitev in nadaljnji obstanek zadruge pogojen z bivališčem v nekem določenem okraju?
6. Ali se ravna po določilih o izstopu udov?
7. Ali se ustreza zakonitemu (§§. 54, 77 zadr. zak.) in morebiti v ustavu postavljenemu daljšemu odpovednemu roku?
8. Ali se odpoveduje pismeno?
9. Ali se pravno ustanavlja čas izstopa? Ali se opravljeni delež ne izplačuje nazaj pred pretekem zakonitega ali daljšega ustavnega roka?

10. Ali se odpoved opravičnih deležev, in pa izstop udov takoj vpisuje v register udov?

11. Ali so se izključili kaki udje? Iz katerih razlogov? Ali se je pri tem ravnalo po predpisu pravil?

III. Načelstvo.

1. Iz koliko udov sestoji načelstvo?

2. Ali se načelstvo voli izmed zadružnikov?

3. Ali oskrbuje svoj urad brezplačno ali pa dobiva kako plačo, in če je to, kolikšno?

4. Ali se udje načelstva postavljajo po predpisih in o pravem času?

5. Ali se udje načelstva vsak čas takoj ko so postavljeni, zglasé k zadržnemu registru? Ali so vpodani podpisni?

6. Ali daje načelstvo naznanila in izrecila svoje volje in svoje podpise za zadrugo tako, kakor predpisuje zakon (§. 17 zadr. zak.) in ustav?

7. So-li dolžnosti načelstva namenu primerno urejene z ustavom in morebiti obstoječim opravičnim redom ali navodilom?

8. Ali načelstvo izpolnjuje naložene mu dolžnosti?

9. Ali se drži mej, potegnjenih mu z ustavom in pa morebiti z obstoječim opravičnim redom ali navodilom?

10. Kolikokrat se imajo načelstvene seje?

11. Ali se o njih piše zapisna knjiga? So-li v nji sklepi načelstva kakor gre na drobno zabeleženi in podpisani po udih načelstva, pričujočih pri sklepanju?

12. Ima-li zadruga nastavljene uradnike? Da oskrbujejo katera opravila? So-li z njimi sklenjene pogodbe namenu primerne? Kako se plačujejo uradniki? Ali so dali varščino (kavcijo)?

IV. Nadzorni svet.

1. Je-li postavljen nadzorni svet?

2. Iz koliko udov sestoji nadzorni svet?

3. Je-li voljen iz zadružnikov?

4. So-li poslovanja načelstva in nadzornega sveta strogo ločena? Ali se tudi o vkupnih sejah glasuje ločeno?

5. Ali je kako navodilo za nadzorni svet?

6. Ali nadzorni svet izpolnjuje kakor gre naložene mu dolžnosti, sosebno dolžnost prigledovanja v vseh strokah uprave?

7. Ima-li redne seje?

8. Ali popreskuša redno opravično gospodarstvo zadruga, ali prigleduje knjigovodstvo, ali pregleduje sosebno občasne računске sklepe, ali preskuša nenadoma blagajniške zaloge? V katerih dobah?

9. Ali sili na to, da se odpravijo nedostatki, katere je našel?

10. Ali se o sejah nadzornega sveta piše posebna zapisna knjiga? Ali so v nji zabeležni podatki opravljenih popreskušenj?

11. Ali oskrbuje nadzorni svet sosebno v zakonu predpisano preskušnjo letnega računa z bilancijo vred in nasvetov o razdelitvi dobička, in ali poroča o tem velikemu zboru?

V. Veliki zbor.

1. Ali se veliki zbor pravočasno sklicuje v roku, ustanovljenem po ustavu, in vsaj vsako leto?

2. Ali se sklicuje tako, kakor določa ustav?

3. Ali se o sklicu namen velikega zbora naznanja po predpisu?

4. Ali se skrbi za to, da morejo zadružniki v primerinem času pred velikim zborom pogledati v pripravljene računски sklep?

5. Ali se v velikem zboru sklepa samo o predmetih, naznanjenih v sklicu?

6. Ali se piše kakor gre zapisna knjiga o sklepih velikega zbora in je-li podpisana po predpisu ustava?

7. Ali je moči iz vpisov spoznati dogodke o velikem zboru v vseh bistvenih točkah ter razvideti, da so se posamezni sklepi storili zakonu in ustavu primerno?

8. Ali morejo zadružniki do zapisne knjige?

VI. Opravilno gospodarstvo sploh.

1. Ali se pri opravljenem gospodarstvu dela skrbno in gospodarsko? Ali se ima opravljen red, je-li namenu primeren in ali se rabi kakor gre? Ali se zadruga kolikor moči ogiblje smelih (nevarnih) opravil? Na katero stran se posebno so se pokazali pomiselki?

2. Kakšno je razmerje med lastno (opravilno) deleži, pričuvni zalog) in tujo imovino zadruga? V čem je ta tuja imovina? Je-li vkupna vsota tuje imovine razmeroma previsoka? Ali se zadruga drži o prevzemanju zaveznosti mej, morebiti ustanovljenih z ustavom ali sklepi velikega zbora?

3. Ali zadruga izpolnjuje redno svoje zaveznosti? Ali je zaostala s kakimi storitvami ali pa je morebiti celo prezadolžena?

4. Ali se strogo gleda na to, da so zaveznostim zadruga vedno tudi nasproti sredstva, potrebna za njih založbo? Ustanovitev primernih plačalnih, povračilnih in odpovednih rokov.

5. Ali se se posebno meri na to, da se sredstva zadruga ne zagatijo z naložbami, ki se dadó težko realizovati?

6. Ali se točno dela po pravilih, ustanovljenih z ustavom ali sklepom velikega zbora o dovoljevanju kredita, ter ravna po ustanovljenih oprežilih (kavtalah)? Ali se dela tako se posebno pri dodeljevanju kredita udom načelstva in nadzornega sveta, in pa pri njih prejemanju za poroke?

7. Ali se pri dodeljevanju kredita v vsakem posameznem primeru postopa s potrebno oprežnostjo?

8. Ali se pri podaljšanju kredita ne dela s preveliko prizanesljivostjo? Ali se se posebno gleda na to, da se prej plačajo dospele obresti? Ali se poskrbuje, da se tudi poroštevna zaveznost porokov podaljša na dobo, na katero se je podaljšal kredit?

9. Ali se kakor gre pazi na vplačevanje dolžnih dajatev? Ali se nahajajo zaostanki, kateri se niso poterjali iz zamudljivosti, se posebno taki, pri katerih je nevarnost v odlogu?

10. Ali se sili na to, da se kakor gre izdadó dolžne listine o zaveznostih proti zadrugi? Ali se varno hranijo dolžne listine ter se vrnejo ali uničijo po opravljenem plačilu?

11. Ali je poskrbljeno za zadostna oprežila zoper izpodmike?

12. Ali se vplačuje in izplačuje vedno po predpisu pravil, opravilnega reda itd. in na podstavi potrebnih sklepov?

13. Je-li poskrbljeno za to, da je primerno ločeno knjigovodstvo od blagajniške službe?

14. Je-li knjigovodstvo urejeno kakovosti in razsežaju opravil primerno? Katere knjige se pišejo?

15. Ali se knjige pišejo po predpisu trgovinskega sodišča? So-li vezane, paginirane, brez prečrtanja, ki dela prvotni vpis nečiten, in pa brez strugotin? Ali je kaj vpisanega s svinčnikom?

16. Ali so knjige in dopisi shranjeni kakor gre? Ali se hranijo tudi opravilne knjige iz prejšnjih let?

17. Ali se knjige pišejo tekoče brez zaostanka?

18. Ali se hrani pravšno in brez zaostankov pisana blagajnična knjiga? Je-li napravljena razpregledno in dobro specializovana za vpise?

19. Ali se završuje in popreskujuje v primernih dobah?

20. Ali se vpisi v blagajnično knjigo natanko ujemajo s sklepi načelstva in kakimi drugimi izkazili?

21. So-li posamezni postavki pravšno in brez zaostanka preneseni v glavne knjige in konte?

22. Ali se je o preskušnji terjatvenih potrdil upnikov zadruga in drugih opravilni obrat zadruga zadevajočih listin in izkazil pokazalo, da se strinjajo s knjigami zadruga?

23. Ali so pri obrestujočih zneskih po poskusih na slepo prav izračunjene obresti?

24. So-li številke o posameznih obdobjih sklepil prav seštete?

25. Je-li uredba blagajničnega gospodarstva in blagajničnega priglada namenu primerna?

26. Koliko blagajnične zaloge se je našlo ob času pregleda? Kako je sestavljena? Ali se strinja s knjigami? Pojasnilo in odprava kakih razlik.

27. Ima-li zadruga preveliko blagajnične zaloge, se posebno v gotovini?

28. Ali so blagajnične zaloge varno shranjene? Ali se rabi protizapora? Ali se koncem vsakega uradnega dneva prešteje blagajnično stanje?

29. So-li zadrugi lastna poslopja, blagovne zaloge i. e. primerno zavarovane zoper požarno nevarnost?

30. Ali napravi o letnem sklepu načelstvo in nadzorni svet inventuro vseh imovinskih predmetov in podatek potrdi z zapisnikom, ki ga podpišejo vsi navzočni?

31. Ali se imovinski predmeti zadruga (osebno nepremičnosti, premičnosti, vrednostni papirji) vpostavljajo z vrednostjo, katero jim je pripisovati v tistem času? Ali se opravijo ustrezni odpisi?

32. Ali se zlasti dvomni zahtevki med aktive vpostavljajo samo po njih domnevni vrednosti in se neizterljivi zahtevki docela odpisujejo?

33. Ali se pravočasno sestavi vsakoletni računski sklep?

34. Ali se strinja s knjigami?

35. Ali se prav bilancirajo aktive in pasive, ali se zlasti ne stavijo postavki med aktive, ki gredo med pasive?

36. Je-li prav postavljen konto o dobičku in izgubi?

37. Ali se natanko ravna po določilih pravil o razdelitvi dobička in o dobavi izgub?

38. Ali so se razdelile dividende na opravilne deleže, in če so se, v kaki višini? Ali so na to stran v veljavi ustavne omejitve? Ali se pazi nanje?

39. Ali je računске sklepe prejšnjih let odobril veliki zbor in je-li odobrenje razvideti iz zapisne knjige?

40. Ali se je računski sklep naznanil pravočasno in s predpisano vsebino (§. 22 zadr. zak.)?

41. Ali se je političnemu oblastvu pravočasno predložil prepis odobrenega računskega sklepa?

42. Ali je kak pričuvni zalog? Ali višina njegova ustreza kakovosti in razsežaju opravil?

43. Ali prihajajo v pričuvni zalog ustavomerni zneski?

44. Je-li pričuvni zalog naložen po določilih pravil? Ali se uporablja v opravnem obratu ali pa je kje drugje naložen?

45. Ali so kaki specialni pričuvni zalogi? Kako so naloženi in vknjiženi?

46. Ali se davki opravljajo pravočasno in ali se pazi na kolkovne predpise?

VII. Pregled.

1. Je-li načelstvo zadruga takoj, ko je prejelo pregledno poročilo o zadnjem pregledu (v skupni seji z nadzornim svetom, če je tak postavljen) storilo sklep o poročilu?

2. Ali se je pregledno poročilo oznanilo o sklicu prvega prihodnjega velikega zbora kot sklepanja predmet?

3. Ali se je poročilo preglednikovo v velikem zboru prebralo z vso vsebino in ali se je nadzorni svet (če tak ni postavljen, načelstvo) izustilo o podatku pregleda?

4. Kateri sklepi so se o tem storili v velikem zboru in kako so se izvršili?

5. Ali so se odpravili nedostatki, opaženi o poslednjem pregledu?

11. All of the following are true of the...
12. All of the following are true of the...

13. All of the following are true of the...
14. All of the following are true of the...

15. All of the following are true of the...
16. All of the following are true of the...

17. All of the following are true of the...
18. All of the following are true of the...

19. All of the following are true of the...
20. All of the following are true of the...

21. All of the following are true of the...
22. All of the following are true of the...

VII. Prolog

23. All of the following are true of the...
24. All of the following are true of the...

25. All of the following are true of the...
26. All of the following are true of the...

27. All of the following are true of the...
28. All of the following are true of the...

29. All of the following are true of the...
30. All of the following are true of the...

31. All of the following are true of the...
32. All of the following are true of the...

33. All of the following are true of the...
34. All of the following are true of the...

35. All of the following are true of the...
36. All of the following are true of the...

37. All of the following are true of the...
38. All of the following are true of the...

39. All of the following are true of the...
40. All of the following are true of the...

41. All of the following are true of the...
42. All of the following are true of the...

43. All of the following are true of the...
44. All of the following are true of the...

45. All of the following are true of the...
46. All of the following are true of the...

47. All of the following are true of the...
48. All of the following are true of the...

49. All of the following are true of the...
50. All of the following are true of the...

51. All of the following are true of the...
52. All of the following are true of the...

53. All of the following are true of the...
54. All of the following are true of the...

55. All of the following are true of the...
56. All of the following are true of the...

57. All of the following are true of the...
58. All of the following are true of the...

59. All of the following are true of the...
60. All of the following are true of the...

61. All of the following are true of the...
62. All of the following are true of the...